

Tieslietu ministrijas
Krimināltiesību departamentam
Saeimas deputātiem

Rīga 2021. gada 30.aprīlī

Par grozījumiem Krimināllikumā

Latvijas Cilvēktiesību centrs (LCC) konceptuāli atbalsta grozījumus Krimināllikumā, kas paredz paplašināt 48. panta pirmā daļas 14.punkta dispozīciju, nosakot par atbildību pastiprinošo apstākli to, ka noziedzīgs nodarījums izdarīts uz seksuālās orientācijas balstītu motīvu dēļ. Tāpat atbalstām “seksuālās orientācijas” iekļaušanu 150. pantā nosaukto pazīmju sarakstā.

1. Ne tikai traģiskais notikums Tukumā, bet arī sabiedriskās domas aptaujas ilgākā laika posmā liecina par augstu neiecietības līmeni pret seksuālajām minoritātēm.¹ Arī neoficiālie dati² apstiprina, ka homofobiski noziegumi Latvijā ir daudz izplatītāki, nekā to liecina oficiāli dati.³ Konkrētas pazīmes/motīva nosaukšana ir būtiska, jo uzsver likumdevēja sabiedrībai pausto nostāju par naida noziegumu pret seksuālajām minoritātēm nepieņemamību.
2. Arī Eiropas Komisija 2021. gadā plāno nākt klajā ar iniciatīvu papildināt Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 83. panta 1. punktā izklāstīto “ES noziegumu” sarakstu un iekļaut tajā naida noziegumus un naida runu, ieskaitot pret LGBTIK vērstus naida noziegumus un naida runu.

---

¹ RD IKSD Sabiedrības integrācija Rīgā (2017), pieejams, <https://integracija.riga.lv/media/recentevents/piFxDVzmaWJhZARTL66vu9XUthKy0cyB.pdf>
Eurobarometer on Discrimination 2019: The social acceptance of LGBTI people in the EU https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/ebs_493_data_fact_lgbti_eu_en-1.pdf; SKDS sabiedriskās domas aptauja(2020) http://providus.lv/article_files/3842/original/Tabulas_integracija_112020_.pdf?1614348752

² Skat. EU Fundamental Rights Agency (2020). No Latvijas aptaujā piedalījās 743 LGBTI personas. No aptaujātajām personām 13% ir cietušas no fiziskas vai seksuāla rakstura vardarbības pēdējo 5 gadu laikā (Tabula 42.lpp.); 42% ir cietuši no aizskaršanas (harassment) pēdējo 12 mēnešu laikā (Tabula 46.lpp). https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-lgbti-equality-1_en.pdf

³ Eiropas Komisija (2020). Savienība, kurā valda līdztiesība: LGBTIK līdztiesības stratēģija 2020.-2025. gadam, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0698&from=EN>

3. Arī starptautiskās organizācijas (Eiropas Komisija pret rasismu un neiecietību, ANO Vispārējā pārskata darba grupa, ANO Cilvēktiesību komiteja, u.c.) Latviju ir aicinājušas pieņemt normatīvos aktus, kas skaidri atzītu par atbildību pastiprinošu apstākli noziedzīgu nodarījumu, kas izdarīts ar homofobisku vai transfobisku motīvu.
4. LCC atbalsta “būtiska kaitējuma” kā kvalificējošas pazīmes izslēgšanu no 150.panta 1.daļas, jo praksē tas rada nopietnas piemērošanas problēmas.⁴
5. LCC aicina apsvērt par nepieciešamību līdzsvarot piemērojamos sodus par KL 78. un 150.pantā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem.

Noziedzīgu nodarījumu klasifikācija

150. p. 1. d. - mazāk smags noziegums brīvības atņemšana uz laiku līdz vienam gadam īslaicīga brīvības atņemšana piespiedu darbs naudas sods (3-1000 minimālās algas)	78. p 1. d. – mazāk smags noziegums brīvības atņemšana uz laiku līdz trim gadiem īslaicīga brīvības atņemšana piespiedu darbs naudas sods (5-1000 minimālās algas)
150. p. 2. d. – mazāk smags noziegums brīvības atņemšana uz laiku līdz trim gadiem īslaicīga brīvības atņemšana piespiedu darbs naudas sods (5–1000 minimālās algas)	78. p 2. d. – smags noziegums brīvības atņemšana uz laiku līdz pieciem gadiem īslaicīga brīvības atņemšana piespiedu darbs naudas sods (5–1000 minimālās algas)
150. p. 3. d. – smags noziegums brīvības atņemšana uz laiku līdz četriem gadiem īslaicīga brīvības atņemšana piespiedu darbs naudas sods (10-2000 minimālās algas)	78. p 3. d. – sevišķi smags noziegums brīvības atņemšana uz laiku līdz desmit gadiem un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz trim gadiem vai bez tās

6. LCC uzskata, ka ir apsverama “sociālās piederības” iekļaušana kā atbildību pastiprinošu apstākli 48.panta pirmās daļas 14.punktā, gan kā pazīmi 150.pantā. (Ir tiesu prakse KL150.pantu piemērojot par sociālā naida kurināšanu pret migrantiem)

⁴ Sk. Krimināllikuma 78. un 150. panta piemērošana praksē – interviju analīze, Kamenska, A., Treļs E. (2017). Naida noziegumi : prakse un problēmas, 21.-58.lpp, pieejams, <https://www.activecitizensfund.lv/storage/documents/naida-noziegumi-prakse-un-problemas.pdf>

7. LCC iesaka veikt grozījumus ne tikai Krimināllikumā, bet arī Administratīvās atbildības likumā un Kriminālprocesa likumā, lai harmonizētu normas, kas attiecas uz naida noziegumiem, t.sk. naida noziegumos cietušajiem.
8. Kriminālprocesa likuma [96.¹](#) panta sesto daļu papildināt ar: “seksuālās orientācijas dēļ”

"[96.¹ pants](#). Īpaši aizsargājams cietušais

Īpaši aizsargājams ir šāds cietušais:

6) persona, kura cietusi no noziedzīga nodarījuma, kas, iespējams, veikts rasistisku, nacionālu, etnisku ~~vai~~, **seksuālās orientācijas** vai reliģisku motīvu dēļ.

9. Administratīvās atbildības likuma 21.panta 5. punktu papildināt ar “seksuālo orientāciju” kā administratīvo atbildību pastiprinošo apstākli

21. pants. Atbildību pastiprinošie apstākļi

Atbildību par administratīvo pārkāpumu var pastiprināt šādi apstākļi:

5) pārkāpuma izdarīšanas motīvs ir naidis pret tādām personas atšķirīgām iezīmēm kā rase, reliģiskā pārliecība, nacionālā piederība, **seksuālā orientācija** vai citas skaidri nosakāmas personas atšķirīgās iezīmes.

Latvijas Cilvēktiesību centra direktore

Anhelita Kamenska